

Kurssvingninger i de franske Renters.

I vore Tider, da Børsen er bleven en Magt af første Rang, for hvilken Alle maa bøje sig, bør Historikeren ogsaa have sin Opmærksomhed rettet mod den, naar han vil lære de Stemninger at kjende, der til en vis Tid have gjort sig gjældende. Statsobligationernes Kursbevægelser kaste jævnligt et ejendommeligt Lys paa Begivenhederne, og de vise os, hvilken Dom Børsen fælder over dem og over Regeringen. Nu er det ganske vist, at der ikke bør tillægges denne Dom en for stor Betydning; thi Børsen har ofte sit Øje for meget fæstet paa Nuet og den allernærmeste Fremtid, og glemmer herover den lidt fjærnere; men paa den anden Side er det Forstanden og ikke Følelsen, der raader paa Børsen, hvorfor det kan hændes, at den Dom, der her udtales, undertiden er sundere og ædrueligere, om end tillige mindre poetisk.

De Meddelelser, vi i det Følgende give om de franske Statsobligationers Kurssvingninger, ere uddragne af Indledningen til den nylig udkomne anden Udgave af A. Courtois's «Tableaux des cours des principales valeurs». —

Den franske Børs skriver sig fra 1724. De Sammenkomster, Spekulanterne, og Mæglerne inden det nævnte Aar holdt, havde en mere privat Karakter. Saadanne Sammenkomster omtales allerede i det 14de Aarhundrede. De holdtes i Paris paa forskjellige Steder; saaledes paa John Laws Tid i den navnkundige Rue Quincampoix, og de spillede da en uhyre Rolle; men i 1720, efter Laws Fald, bleve de forbudte. Det var først den 24 Septbr. 1724, at Paris fik en virkelig Børs. Under Rædselsherredømmet var Børsen lukket; men det var dog fra denne Tid, at en Institution skriver sig, der skulde bidrage mægtigt til at hæve Frankrigs offentlige Kredit, nemlig

le Grand Livre de la Dette publique, der stiftedes den 15 August 1793. Efter i to Aar at have været lukket aabnedes Børsen foreløbig i Maj 1795 og definitivt i Januar 1796.

I 1795 og 1796 noteredes Kurserne paa Statsobligationer i Assignater og en Rente paa 5 Livres var da bleven betalt med 600; men dette svarede kun til 1 fr. 50 c. i Metal! I Januar 1797 begyndte man at notere Kurserne i Metal; den første, der noteredes, var 8 fr. 25 c.! Direktoriets heldige Debut, Bonapartes, Hoches og Moreaus glimrende Sejre dreve imidlertid snart Kurserne betydeligt i Vejret. Men de gode Forhaabninger, man begyndte at nære, vare ikke af lang Varighed; thi den 30 Sept. 1797 gjorde Staten Bankerot, og iværksatte hvad den saa skjønt kaldte «Remboursement des deux tiers», uagtet den i Virkeligheden kun gav én Tredjedel. Den ny Rente, den saakaldte «tiers consolidé», noteredes første Gang den 10 Januar 1798. Direktoriets Fald og Statskupet af 18 Brumaire hilstes af Børsen med en meget betydelig Hausse; men naar vi komme ind i dette Aarhundrede, gaar det endnu bedre: Renten der tidligere var bleven udbetalt i Assignater, udbetales fra 22 Sept. 1800 udelukkende i Metal; dette i Forbindelse med forholdsvis gode Finansforhold bringer Papirerne til Vejrs: Kursen, der i 1796 havde været 7 fr., naar i 1807 op til 93 fr. 40 cts. Men dette var ogsaa den højeste Kurs under det første Kejserdømme. Fra 1813 gaar det rivende ned ad Bakke: Kursnoteringerne give os et paa-lideligt Billede af Napoleons Ulykker: i Januar er Kursen 80, i September 64, i Oktober 52, i November 49, i December 47 og i Marts 1814 45! Men nu er det ogsaa ude med Napoleon og Børsen er glad over at være bleven den store Kejser kvit: Paris's Overgivelse og Ludvig XVIII's Tronbestigelse hilses med Jubel: Kursen stiger til 66. Den 3 Marts 1815 er Kursen naat op til 81, — thi Børsen véd endnu ikke, at den frygtede Kejser samme Dag er hjemkommen fra Elba; men saasnart den erfarer dette, slaar den om, og Papirerne falde i et Øjeblik mer end 10 pCt. Da Napoleon rykker ind i Paris, gaar Børsen det første Øjeblik fra Samlingen, og en uforklarlig Enthusiasme bringer Papirerne op til 74; men allerede den næste

Dag er Begejstringens Rus dunstet bort, og Kursen falder til 67. Nu er det sikkert, at Napoleon vil fortsætte sin Krigspolitik, og det gaar derfor stadig tilbage: den 20 Juni staar Kursen i 53; men den næste Dag kommer der Trøst: det er Efterretningen om Waterloonederlaget, der bringer Børssjælene Husvalelse: Kursen stiger den 21 Juni til 55. 50, den 22 til 60, den 30 til 66, og den 4 Juli, da Kronen er sat paa Værket, da Paris har kapituleret, til 69. 75!

Skandalerne under Ludvig XVIII bryder Børsen sig ikke om, og under den »hvide Rædselsperiode» holder den sig temmelig fast; Justitsmordene paa Marechal Ney o. A. i 1815 gjøre kun et aldeles forbigaaende Indtryk. Rentes gaa under Ludvig XVIII stadig i Vejret; end ikke Hertugen af Berrys Mord i 1820 foraarsagede noget varigt Fald, og Børsen overser de skæbnesvangre Følger, dette Dødsfald kunde føre med sig. (Saaledes gik det ogsaa i 1842, da Hertugen af Orléans døde: Rentes dalede kun nogle faa Dage og gik hurtigt i Vejret igjen: Børsen er ikke en meget forudseende Politiker). I Slutningen af Februar 1824 naa Rentes for første Gang pari og i Marts 1824 endog 104. 80. — Ludvig XVIII's Død og Karl X's Tronbestigelse øvede kun en ringe Indflydelse paa Børsen, da man antog, at Regeringssystemet vilde forblive uforandret. I 1825 skabes de 3 pCt.s, og det tillades at konvertere de 5 pCt. til 3 eller 4½ pCt. I Januar 1830 faar man derhos 4 pCt.s. Nu kommer Julirevolutionen: den 6 Juli havde de 5 pCt. staaet i 106. 25 og de 3 pCt. i 80. 25; den 27 Juli staa de henholdsvis i 98 og 72; ja i December 1830 vare de endog faldne til 84 og 55. Efter en Hausse i Begyndelsen af 1831 gaar det atter nedad, og den 2 April 1831 staa de i 74 og 46. Men Ludvig Filips Regering var dog en i flere Henseender lykkelig Regering, og Kurserne arbejde sig efterhaanden opad: den 4 Marts 1844 er en mærkelig Dag i den franske Finanshistorie: thi de 5 pCt. noteredes da 126. 30, den højeste Kurs man nogensinde har set. De 3 pCt. havde allerede i 1820 naaet deres Højdepunkt, 86. 65, men i 1845 naaede de dog op til 86. 40. Ved Udgangen af 1847 og Begyndelsen af 1848 formørkes Himmelen: de kommer-

cielle Forhold ere forviklede og de politiske uklare; i de højeste Kredse viser der sig den forfærdeligste Raadenskab, og de uhyggeligste Begivenheder forefalde; man begynder at ane Uraad, uden dog at vide, at Revolutionen nærmer sig; en Valg-reform kunde maaske endnu frelse Staten; men Kongen erklærer dem, der forlange en saadan, for «ennemis ou aveugles». Endnu den 23 Februar 1848 er man uvidende om, hvad der forestaar, og de 5 pCt. slutte 116. 10, de 3 pCt. 73. 70. Den næste Dag har Børsen ophørt at eksistere! Da den endelig gjenåbnes den 7 Marts, noteres 3 pCt. 58, 5 pCt. 97. 50. Den 5 April er Kursen henholdsvis 32. 50 og 50, — og lavere er Kursen aldrig senere gaat, ikke engang selv paa Frankrigs sørgeligste Dage.

Allerede i December 1848 har Børsen forudset Kejserdømmet: Kursen gaar stærkt opad. Efter Statskupet den 2 Decbr. 1851 overskride de 5 pCt. pari. Hausse'n vedbliver og muliggjør en Konvertering i 1852; fra nu af blive de 3 pCt. Spekulationens Yndlingspapir. Den 17 Nov. 1852 naa de 86, den højeste Kurs under det andet Kejserdømme; de naa ingensinde senere saa højt; thi det skønne Løfte: l'Empire c'est la paix glemmes kun altfor hurtigt. Krimkrigen driver de 3 pCt. ned til 61, og Krigen med Østrig foraarsager et Fald fra 75 i 1858 til 60 i 1859. Tysklands Krige i 1864 og 1866 fremkalde lignende Fald. Men saa gaar det atter opad: Napoleons Frihandelspolitik og den tiltagende materielle Velstand faar, efter Plebiscitet, Kursen op til 75. 10. Det tegner endog til, at man kan naa op til det tidligere Kulminationspunkt, de 86, ja maaske overskride det; men saa kommer den ulyksalige Krigslyst og tilintetgør alle Forhaabninger.

Hvorledes det senere gik, er i frisk Erindring. Endnu kan det næppe siges, at Børsen har forvundet Ulykkerne fra 1870—71. De sidste Maaneders Begivenheder have dog hjulpet den noget op, og langsom og besværligt har Kursen nu (Slutningen af August) arbejdet sig op til 58; thi den ultramontane Regering af 24 Maj og Mødet i Frohsdorff har jo givet Børsen godt Haab om «den moralske Orden» i Frankrig. Erfaringen har jo vist, at det, Kapitalisterne frygte, ikke er la terreur blanche.